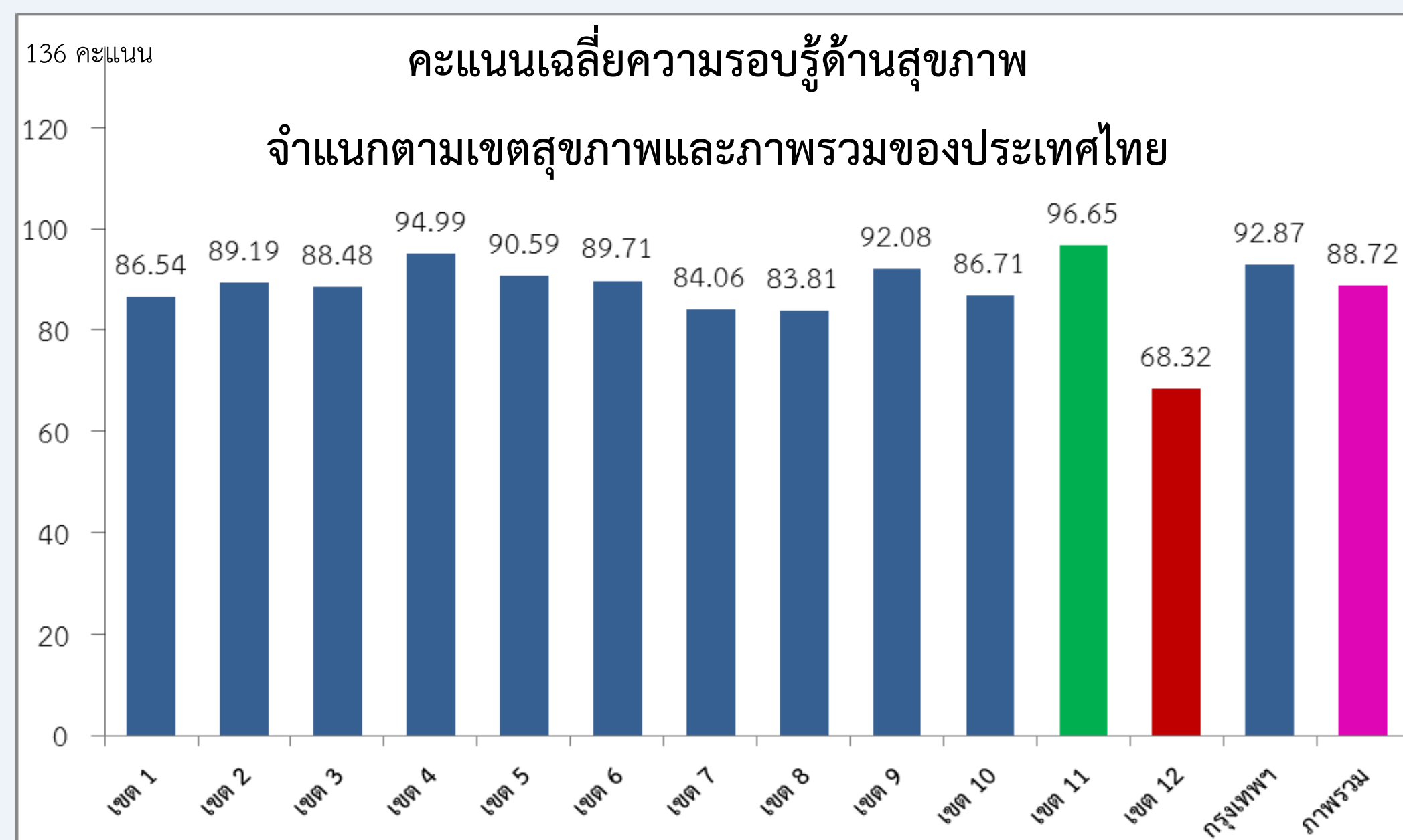

สถานการณ์ความรอบรู้ด้านสุขภาพของคนไทย พ.ศ.2562

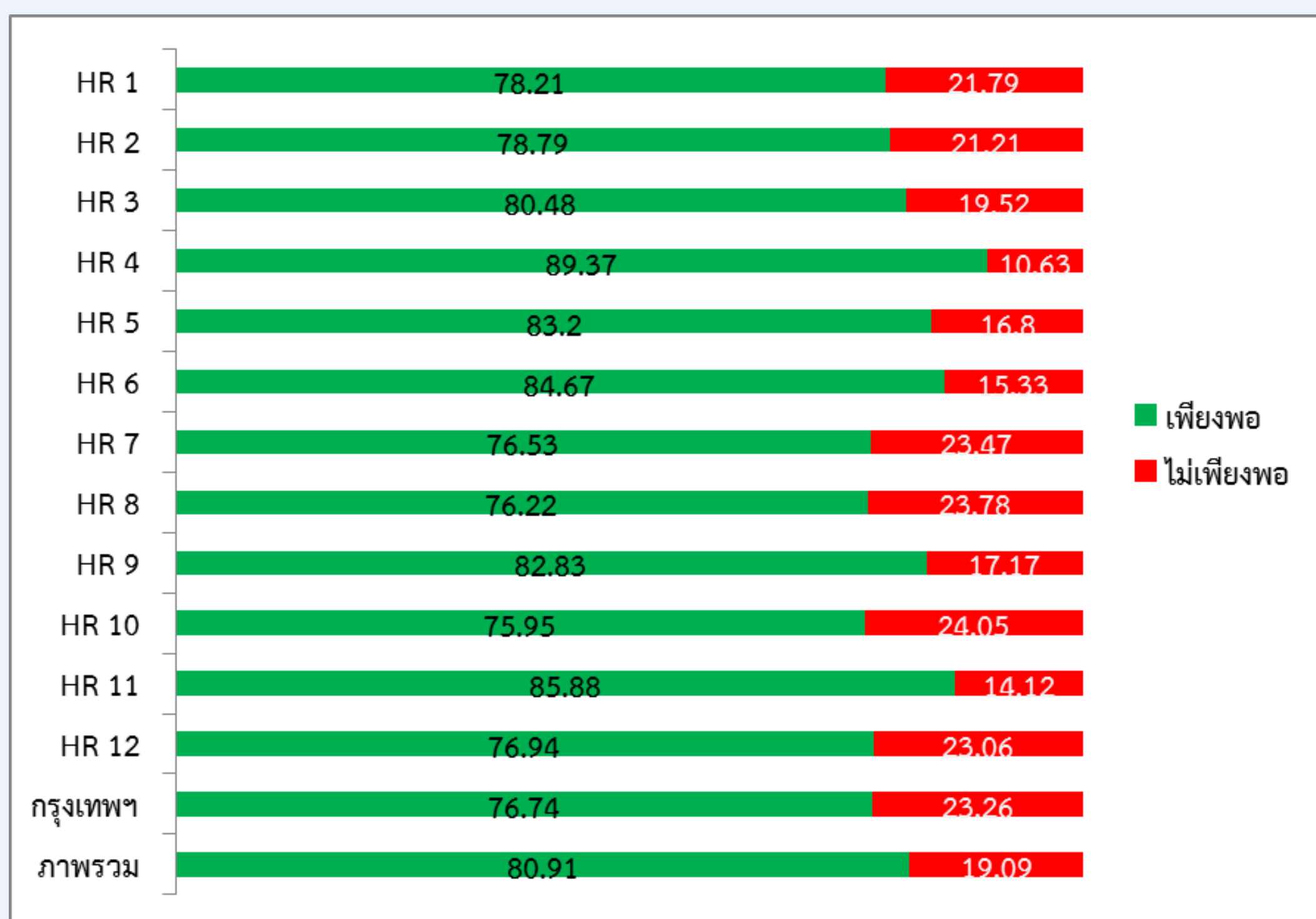
คนไทยมีความรอบรู้ด้านสุขภาพเพียงใด

คะแนนเฉลี่ยความรอบรู้ด้านสุขภาพของคนไทยอยู่ที่ 88.72 คะแนน จากคะแนนเต็ม 136 คะแนน หรือคิดเป็นร้อยละ 65 ของคะแนนเต็ม หมายความว่า คนไทยเข้าถึง เข้าใจ ชักถาม และตัดสินใจในเรื่องการดูแลสุขภาพและใช้บริการสุขภาพพื้นฐาน (การบริการสุขภาพ การป้องกันโรค การส่งเสริมสุขภาพและผลิตภัณฑ์ยาและสุขภาพ) ในระดับปานกลาง

โดยเขตสุขภาพที่มีคะแนนเฉลี่ยฯ มากที่สุดอยู่ที่เขตสุขภาพที่ 11 ขณะที่เขตสุขภาพที่ 12 มีคะแนนเฉลี่ยฯ น้อยที่สุด

คนไทยจำนวนเท่าใดมีความรอบรู้ด้านสุขภาพไม่เพียงพอ

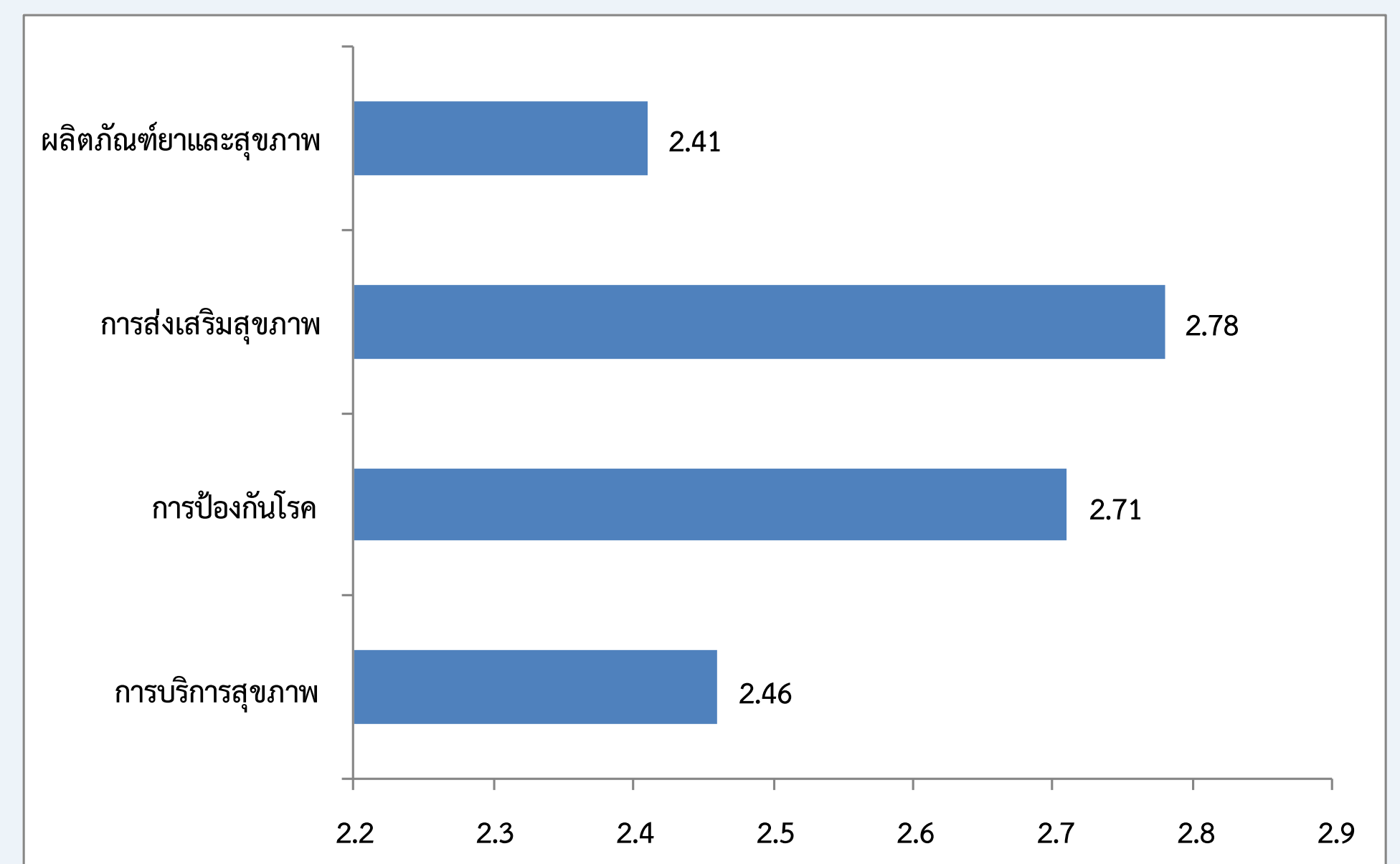

ร้อยละของประชากร จำแนกตามระดับความรอบรู้ด้านสุขภาพ เขตสุขภาพ และภาพรวม

คนไทยอายุ 15 ปี ขึ้นไป ประมาณร้อยละ 19 หรือ 10 ล้านคน มีความรอบรู้ด้านสุขภาพไม่เพียงพอที่จะใช้ข้อมูลข่าวสารและความรู้สุขภาพและบริการสุขภาพพื้นฐานในการดูแลสุขภาพของตนเองได้

โดยเขตสุขภาพที่มีสัดส่วนคนที่มีความรอบรู้ด้านสุขภาพไม่เพียงพอมากที่สุด คือ เขตสุขภาพที่ 10 (ร้อยละ 24.05) รองลงมาเขตสุขภาพที่ 8 (ร้อยละ 23.78) และเขตสุขภาพที่ 7 (ร้อยละ 23.47)

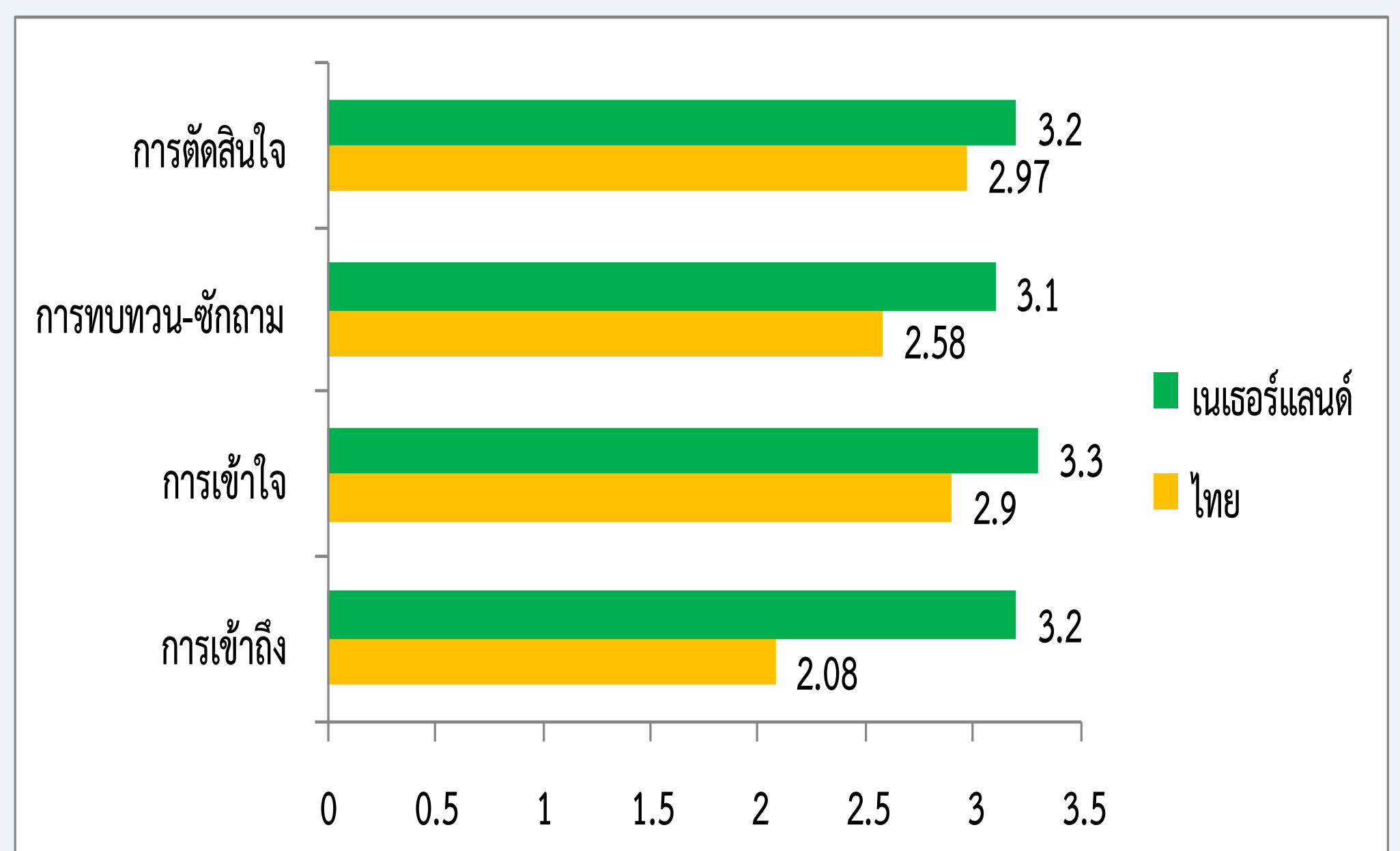
เรื่องอะไรที่คนไทยมีความรอบรู้ด้านสุขภาพน้อย

คะแนนเฉลี่ยความรอบรู้ด้านสุขภาพ จำแนกตามบริบท (คะแนนเต็ม 4)

คนไทยอายุ 15 ปี ขึ้นไป มีความรอบรู้ด้านสุขภาพในเรื่องผลิตภัณฑ์ยาและสุขภาพน้อยที่สุด รองลงมาการบริการสุขภาพ นั่นหมายถึง คนไทยยังคงได้รับความยากลำบากเมื่อต้องสืบค้น เข้าใจ และชักถามข้อมูลเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ยาและสุขภาพ ตลอดจนตัดสินใจเลือกซื้อหรือเลือกรับผลิตภัณฑ์ยาและสุขภาพที่เหมาะสมกับตนเอง

ทักษะความรอบรู้ด้านสุขภาพอะไรที่ยังเป็นจุดอ่อน

คะแนนเฉลี่ยความรอบรู้ด้านสุขภาพ

จำแนกตามทักษะความรอบรู้ด้านสุขภาพ ไทยและเนเธอร์แลนด์ (คะแนนเต็ม 4)

ทักษะความรอบรู้ด้านสุขภาพที่ยังเป็นจุดอ่อนของคนไทย คือ ทักษะการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารและความรู้สุขภาพ ซึ่งหมายถึง การสืบค้น การค้นหา และรู้แหล่งข้อมูลที่น่าเชื่อถือ รองลงมาการทบทวน-ชักถาม ทั้งนี้ เมื่อเปรียบเทียบกับประเทศเนเธอร์แลนด์ พบว่า คะแนนเฉลี่ยของคนไทยน้อยกว่าในทุกทักษะฯ นอกจากนี้ จะสังเกตเห็นว่า คนต่างชาติมีทักษะความรอบรู้ด้านสุขภาพใกล้เคียงกันและค่อนข้างมีคะแนนสูง

สถานการณ์ความรอบรู้ด้านสุขภาพของคนไทย พ.ศ.2562

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายระดับประเทศและกระทรวงสาธารณสุข

- หน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับภาคการศึกษา สังคม และสุขภาพควรสร้างความตระหนักและความเข้าใจเรื่องผลกระทบของความรอบรู้ด้านสุขภาพต่อการเข้าถึงและใช้ประโยชน์จากบริการต่าง ๆ ของกลุ่มผู้ใช้บริการที่มีความรอบรู้ด้านสุขภาพไม่เพียงพอแก่บุคลากรในหน่วยงาน ผู้กำหนดนโยบาย และผู้ทำงานด้านความเหลื่อมล้ำทางสุขภาพ เนื่องจากการสำรวจฯ นี้แสดงให้เห็นว่า คนไทยร้อยละ 19.09 มีความรอบรู้ด้านสุขภาพไม่เพียงพอที่จะมีส่วนร่วมหรือใช้ประโยชน์จากข้อมูลข่าวสารด้านสุขภาพและบริการสุขภาพในบริบทการบริการสุขภาพ การป้องกันโรค การส่งเสริมสุขภาพ และผลิตภัณฑ์ยาและสุขภาพเพื่อดูแลสุขภาพของตนเองและสมาชิกในครอบครัวได้
- การส่งเสริมให้คนไทยมีความรอบรู้ด้านสุขภาพที่เพียงพอหรือสามารถมีส่วนร่วมและใช้ประโยชน์จากข้อมูลข่าวสารและความรู้สุขภาพและบริการต่าง ๆ ได้อย่างง่ายเพื่อดูแลสุขภาพของตนเองและคนในครอบครัวตลอดช่วงชีวิตนั้น ควรพิจารณา ยุทธศาสตร์ 2 ลักษณะ อันได้แก่ ยุทธศาสตร์ที่มุ่งสร้างความรู้ แรงจูงใจ และทักษะที่จำเป็นต่อการเข้าถึง เข้าใจ ชักถาม และตัดสินใจบนพื้นฐานของข้อมูลที่น่าเชื่อถือและเพียงพอด้วยตนเอง โดยเฉพาะทักษะการเข้าถึงข้อมูลและบริการต่าง ๆ และการชักถาม และยุทธศาสตร์มุ่งลดความซับซ้อนของระบบบริการต่าง ๆ ที่มีอยู่ในสังคม โดยเฉพาะในมิติผลิตภัณฑ์ยาและสุขภาพ และการบริการสุขภาพ และออกแบบให้ระบบช่วยเหลือหนุน อำนวยความสะดวก และเพิ่มอำนาจให้กับพลเมืองในการพึ่งตนเองให้มากที่สุด หรือกล่าวอีกนัยหนึ่ง คือ ระบบบริการต่าง ๆ ควรเป็นมิตรต่อความรอบรู้ด้านสุขภาพ
- หน่วยงานด้านการศึกษาคควรฝึกทักษะการอ่านและเขียนข้อมูลความรู้สุขภาพให้นักเรียนเพื่อเตรียมความพร้อมและเสริมสร้างทักษะที่จำเป็นในการเข้าถึงและเข้าใจข้อมูลข่าวสารและความรู้สุขภาพ โดยเฉพาะในข้อมูลข่าวสารด้านสุขภาพที่เผยแพร่ในอินเทอร์เน็ต/ไลน์/เฟซบุ๊ก เนื่องจากการสำรวจฯ นี้แสดงให้เห็นว่า คนที่อ่านไม่ได้และเขียนไม่คล่องมีโอกาสที่จะมีความรอบรู้ด้านสุขภาพไม่เพียงพอมากกว่าคนที่อ่านหรือเขียนได้คล่อง และการไม่ได้รับข้อมูลด้านสุขภาพจากอินเทอร์เน็ต/ไลน์/เฟซบุ๊กมีอิทธิพลต่อระดับความรอบรู้ด้านสุขภาพมากที่สุดรองจากการไม่ได้เรียนหนังสือ
- หน่วยงานด้านการศึกษา สังคม และสุขภาพควรออกแบบระบบการบริการให้มีความซับซ้อนน้อยลง โดยคำนึงถึงผู้ใช้บริการที่มีความรอบรู้ด้านสุขภาพไม่เพียงพอ อย่างน้อยให้ผู้ที่อายุ 60 ปี ขึ้นไปที่มีการศึกษาตั้งแต่ประถมศึกษาลงมาสามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์จากข้อมูลและบริการได้อย่างง่าย เนื่องจากการสำรวจฯ แสดงให้เห็นว่า สัดส่วนของผู้ที่มีความรอบรู้ด้านสุขภาพไม่เพียงพอพบมากที่สุดในกลุ่มผู้ที่อายุ 60 ปี ขึ้นไป และมีการศึกษาตั้งแต่ประถมศึกษาลงมา
- ควรกระตุ้น ส่งเสริม และสนับสนุนให้คนในชุมชนมีบทบาทหรือเป็นสมาชิกของกลุ่มชมรมในชุมชน เนื่องจากการสำรวจฯ นี้พบว่า ผู้ที่มีบทบาทในชุมชนมีคะแนนเฉลี่ยความรอบรู้ด้านสุขภาพสูงกว่าคนที่ไม่ได้มีบทบาท ขณะที่การไม่มีบทบาทในชุมชนสัมพันธ์กับความรอบรู้ด้านสุขภาพไม่เพียงพอ
- หน่วยงานทุกระดับควรพัฒนาช่องทางการเข้าถึงข้อมูลและบริการที่น่าเชื่อถือและเหมาะสมกับผู้ที่มีความรอบรู้ด้านสุขภาพไม่เพียงพอ ประชาสัมพันธ์ช่องทาง อธิบายขั้นตอนการเข้าถึงข้อมูลและบริการ และกระตุ้นให้ผู้ใช้บริการที่มีความรอบรู้ด้านสุขภาพไม่เพียงพอเข้าถึงข้อมูลข่าวสารและความรู้สุขภาพจากแหล่งความรู้ที่หลากหลายและมีความน่าเชื่อถือใกล้ชุมชนของตนเอง

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายระดับกรมอนามัย

- ศึกษาและพัฒนารูปแบบการส่งมอบและตอบสนองเรื่องข้อมูลข่าวสารและความรู้สุขภาพที่เข้าถึงกลุ่มประชากรกลุ่มเสี่ยงที่จะมีความรอบรู้ด้านสุขภาพไม่เพียงพอ เนื่องจากทักษะการสืบค้นและค้นหาข้อมูลยังเป็นจุดอ่อนอยู่
- กำหนดเป้าหมายและตัวชี้วัดที่สะท้อนระดับการเข้าถึง ระดับการเข้าใจ และการนำข้อมูลข่าวสารและความรู้สุขภาพไปใช้ประโยชน์ในการส่งเสริมสุขภาพและจัดการสภาพแวดล้อมในระดับกรมและหน่วยงาน
- ร่วมกับสถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข (สวรส.) จัดทำโครงการเสริมสร้างความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับข้อมูลสถานการณ์ความรอบรู้ด้านสุขภาพของคนไทยเพื่อขับเคลื่อนงานความรอบรู้ด้านสุขภาพในระดับพื้นที่และเขตสุขภาพ ซึ่งจะช่วยเพิ่มโอกาสที่ข้อมูลการสำรวจความรอบรู้ด้านสุขภาพจะถูกนำไปใช้ในกระบวนการออกแบบ วางแผน และดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

กลุ่มวิชาการ สำนักงานโครงการขับเคลื่อนกรมอนามัย 4.0 เพื่อความรอบรู้ด้านสุขภาพของประชาชน (สขรส.)

กรมอนามัย อาคาร 7 ชั้น 6

โทร. 02—590 4705

เว็บไซต์: <http://dohhl.anamai.moph.go.th/>